

Sygn. akt VII U 1472/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2020 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Jarząbek

Protokolant: st. sekr. sąd. Anna Kapanowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 04 czerwca 2020 r. w Warszawie

sprawy T. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W.

o wcześniejszą emeryturę (z warunków szczególnych)

na skutek odwołania T. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W.

z dnia 9 października 2018 r. znak: (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje T. R. prawo do wcześniejszej emerytury od dnia 1 października 2018 r.
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. na rzecz T. R. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

W dniu 15 listopada 2018 r. **T. R.**, zastępowany przez pełnomocnika, wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 9 października 2018 r. znak:(...), na podstawie której organ rentowy odmówił przyznania odwołującemu prawa do wcześniejszej emerytury. Pełnomocnik odwołującego wniósł o zmianę decyzji i przyznanie ww. świadczenia od 1 października 2018 r.

W uzasadnieniu odwołania pełnomocnik ubezpieczonego wyjaśnił, że T. R. wykazał w postępowaniu przed ZUS posiadanie 14 lat, 7 miesięcy i 1 dnia pracy w szczególnych warunkach uprawniających do niższego wieku emerytalnego oraz 26 lat, 1 miesiąc i 24 dni okresów składkowych. Sporne stało się natomiast to, czy praca wykonywana przez odwołującego w Przedsiębiorstwie (...) w okresie od 1 sierpnia 1975 r. do wiosny 1978 roku oraz od 8 maja 1980 r. do 30 kwietnia 1984 r. także uprawniała go do wieku emerytalnego, którego to okresu ZUS nie zaliczył z uwagi

na braki w dokumentacji. Pełnomocnik wskazał przy tym, że w okresie od 1 września 1972r. do 23 czerwca 1975 r. odwołujący uczył się i świadczył pracę w ramach szkoły zawodowej, gdzie uzyskał wykształcenie kierunkowe mechanika maszyn budowlanych.

Następnie od 1 sierpnia 1975 r. rozpoczął pracę w ww. Przedsiębiorstwie jako mechanik pracujący w kanałach remontowych, którą to pracę wykonywał do rozpoczęcia służby wojskowej wiosną 1978 r. i która podlega zakwalifikowaniu jako praca w warunkach szczególnych. W trakcie służby wojskowej odwołujący uzyskał uprawnienia do kierowania pojazdami ciężarowymi, a po jej odbyciu kontynuował zatrudnienie w ww. Przedsiębiorstwie jako kierowca samochodu ciężarowego – pojazdu serwisowego o masie powyżej 3.5 tony. Dodatkowo odwołujący pracował jako kierowca samochodu ciężarowego w okresie od 2 maja 1984 r. do 17 czerwca 2000 r. Okoliczności te zdaniem pełnomocnika uprawniają odwołującego do skorzystania z wcześniejszej emerytury od dnia złożenia wniosku (odwołanie k. 3-5 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z 30 listopada 2018 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie organ rentowy powołał się na treść art. 32 i art. 184 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach o rentach z FUS oraz § 1, § 2 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wskazując, że odwołujący nie spełnił wymogu 15 lat pracy w warunkach szczególnych na dzień 1 stycznia 1999 r. Oprócz dokumentów z okresu zatrudnienia w Wojskowym (...) w B. odwołujący nie przedłożył bowiem żadnego świadectwa pracy w szczególnych warunkach ani świadectwa pracy z adnotacją o pracy w takich warunkach (odpowiedź na odwołanie k. 10 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołujący T. R., urodzony w dniu (...), w okresie od 1 października 1972 r. do 30 kwietnia 1984 r. pracował w Przedsiębiorstwie (...) – Zakładzie (...) w W. (dalej jako (...) W.). Początkowo od 1 października 1972 r. do 23 czerwca 1975 r., odwołujący był zatrudniony w charakterze pracownika młodocianego w celu przyuczenia się do zawodu. Jednocześnie odbywał naukę w (...) Szkole Budowlanej dla Pracujących nr 3 Zjednoczenia Budownictwa w W. w zawodzie mechanik maszyn budowlanych, którą ukończył w dniu 30 sierpnia 1975 r. Następnie od 1 sierpnia 1975 r. odwołujący był zatrudniony na stanowisku mechanika maszyn budowlanych (świadectwo ukończenia szkoły k. 7-9 a.s., zeznania odwołującego k. 32-34 a.s.; świadectwo pracy z 02.05.1984 r., umowa o pracę z 17.06.1975 r., karty obiegowe zmiany – nieoznaczone karty a.o.).

Od sierpnia 1975 roku praca odwołującego polegała na naprawianiu maszyn budowlanych należących do Przedsiębiorstwa. Praca odbywała się w hali warsztatowej mieszczącej się przy ul. (...) w W.. W tej hali naprawiano głównie ciężkie maszyny, w tym pojazdy gąsienicowe takie jak koparki i spychacze, a także ciężarówki.

W hali znajdowały się kanały remontowe, służące do demontażu części pojazdów oraz montażu po ich naprawieniu lub wymianie. Naprawa części odbywała się poza kanałem remontowym, na stole warsztatowym. Odwołujący zajmował się głównie naprawą samochodów ciężarowych oraz spychaczy gąsienicowych marki S.. Część z prac odwołujący wykonywał w kanale remontowym. Prace przy pojazdach gąsienicowych, takie jak m. in. wymianę rolek-nośników gąsienic, rozpinanie gąsienic czy naprawy wciągarek, nie były wykonywane w kanałach, ponieważ prace te można wykonywać jedynie na tej części gąsienicy, która znajduje się u góry i na której pojazd w danej chwili nie stał (zeznania świadków: M. S. k. 29v-31 a.s., M. K. k. 31-32 a.s.; zeznania odwołującego k. 32-34 a.s.; opinia biegłego sądowego z zakresu BHP k. 37-41 a.s.)

W dniu 24 kwietnia 1978 r. odwołujący został powołany do odbycia zasadniczej służby wojskowej. W trakcie służby ubezpieczony został skierowany na kurs kierowcy samochodu ciężarowego. Uprawnienie do kierowania pojazdami kategorii C odwołujący uzyskał z dniem 2 maja 1980 r., już po zakończeniu służby wojskowej, co miało miejsce w dniu

10 kwietnia 1980 r. (dowód z okazania dokumentu – prawa jazdy odwołującego k. 32 a.s., zeznania odwołującego k. 32-34 a.s.; książeczka wojskowa odwołującego – nieoznaczona karta a.r.).

Po powrocie z wojska T. R. kontynuował zatrudnienie w Przedsiębiorstwie (...) od 8 maja 1980 r. Z jego inicjatywy powierzono mu stanowisko montera-kierowcy, na którym pracował do końca zatrudnienia w Przedsiębiorstwie. Jako monter-kierowca odwołujący zajmował się prowadzeniem samochodów ciężarowych, w tym samochodu pogotowia technicznego i samochodem-wywrotką. Odwołujący jeździł samochodami o masie powyżej 3,5 tony marki S. 29 i 28, a także Kamaz i Z.. Część kierowców miała do siebie przypisane samochody, ale nie odwołujący. W przypadku odwołującego prowadzenie pojazdów miało charakter wymienny, a odwołujący jeździł samochodami przypisanymi do innych kierowców. Jeżdżąc samochodem-wywrotką odwołujący przewoził materiały sypkie, takie jak asfalt, beton, piasek, czy urobek z placu budowy. Z kolei jeżdżąc samochodem pogotowia technicznego odwołujący przywoził pracowników na plac budowy oraz mechaników w miejsca, gdzie wystąpiła awaria (zeznania świadków: M. S. k. 29v-31 a.s., M. K. k. 31-32 a.s.; zeznania odwołującego k. 32-34 a.s.).

Po zakończeniu pracy w (...) w W., odwołujący podjął zatrudnienie jako kierowca samochodu ciężarowego w Wojskowym (...) w R., gdzie pracował w okresie od 2 maja 1984 r. do 17 czerwca 2000 r. (akta rentowe – okoliczność bezsporna).

W dniu 1 października 2018 r. T. R. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. wniosek o wcześniejszą emeryturę. Po rozpoznaniu wniosku, decyzją z 9 października 2018 r. znak:(...) ZUS (...) Oddział w W. odmówił odwołującemu prawa do wnioskowanego świadczenia, wskazując, że odwołujący nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy wyjaśnił, że na okoliczność zatrudnienia od 1 września 1972 r. do 30 kwietnia 1984 r. odwołujący nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, wystawionego według wzoru stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. Jednocześnie organ zaznaczył, że za udowodniony okres pracy w warunkach szczególnych przyjął okres 14 lat, 7 miesięcy i 1 dzień oraz staż sumaryczny w wymiarze 26 lat, 2 miesięcy i 24 dni (wniosek o emeryturę k. 1-5 a.r., decyzja ZUS z 09.10.2018 r. k. 21 a.r.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie dowodów zgromadzonych w toku postępowania i wymienionych w aktach sprawy (a.s.), aktach rentowych (a.r.) oraz aktach osobowych T. R. (a.o.).

Zebrane w sprawie dowody z dokumentów – w zakresie w jakim wynikały powyższe okoliczności – Sąd uznał za treściowo, wzajemnie zbieżne, przekonywujące, a przez to wiarygodne. Sąd miał przy tym na względzie, że dokumentacja znajdująca się w aktach osobowych odwołującego była niepełna, przy czym niektóre wynikające z niej informacje, takie jak okres zatrudnienia odwołującego czy nazwa obejmowanych przez niego stanowisk, wespół z dowodami osobowymi pozwoliły na odzwierciedlenie przebiegu jego zatrudnienia.

Odnosząc się do dowodów osobowych Sąd dał wiarę zeznaniom świadka M. S. w zakresie, w jakim wskazał, że odwołujący w latach 70-tych był mechanikiem, pracował na warsztacie i naprawiał w hali ciężkie maszyny, a ponadto że pracował jako kierowca samochodu ciężarowego w latach 80-tych. Świadek pracował z odwołującym w tym samym zakładzie pracy i widywał go przy wykonywaniu przez niego obowiązków. Część zeznań świadka nie była jednak dla Sądu wiarygodna. Świadek nie był w stanie odpowiedzieć na część zadanych mu pytań, w tym dotyczących tego co odwołujący robił jako mechanik, nie miał również dokładnej wiedzy co do tego w jakim okresie odwołujący miał wykonywać poszczególne rodzaje prac. Zbieżne z zeznaniami ww. świadka były relacje świadka M. K.. Świadek posiadał wiedzę o ogólnym charakterze i specyfice pracy wykonywanej przez odwołującą. Wskazał, że odwołujący wykonywał część prac w kanale remontowym na hali przy ul. (...) w W.. Jednocześnie zeznania świadka dotyczyły okresu od czerwca 1975 r. do zimy 1976 r., gdyż w tym czasie pracował w tej samej hali co odwołujący. Co do okresu późniejszego, obejmującego początek lat 80-tych, świadek wskazał co prawda, że nie wie czym odwołujący się zajmował, jednocześnie wskazując przy tym, że widywał jak odwołujący przyjeżdżał samochodami ciężarowymi po masę. Sąd dał przy tym wiarę zeznaniom odwołującego, który w sposób szczegółowy opisał charakter wykonywanych przez siebie obowiązków w trakcie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...), a także ogólnie historię zatrudnienia w

tym zakładzie pracy. Zeznania odwołującego znajdowały odzwierciedlenie w relacjach świadków oraz w dowodach z dokumentów.

W toku postępowania Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu BHP w celu ustalenia, czy praca wykonywana przez odwołującego w okresie zatrudnienia w (...) w W. była świadczona w warunkach szczególnych. Zdaniem Sądu, sporządzona przez biegłego opinia była fachowa i odnosiła się szczegółowo do przedstawionego mu zagadnienia. Biegły odniósł się do aktów prawnych obowiązujących w trakcie ww. okresu i kwalifikujących prace w warunkach szczególnych, jak również przedstawił ocenę charakteru wykonywanej przez odwołującego pracy.

Wspomniana wyżej opinia została zakwestionowana przez pełnomocnika odwołującego (k. 54 a.s.), który zarzucił biegłemu przekroczenie uprawnień poprzez ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego. Sąd podzielił ów zarzut w zakresie, w jakim dotyczył wyrażonej przez biegłego w opinii oceny zeznań świadków i odwołującego, w myśl której odwołujący pracując jako monter-kierowca obsługujący samochód pogotowia technicznego musiał wykonywać również pracę montera, gdyż jest mało prawdopodobne, że po przywiezieniu brygady samochodem przesiadywał w samochodzie podczas, gdy jego koledzy dokonywali napraw. Tak ujęta wypowiedź biegłego wchodziła w sferę ocen materiału dowodowego zarezerwowaną dla Sądu i nie może stanowić dowodu z opinii, gdyż rolą biegłego nie jest ani ocena poszczególnych dowodów, ani też dokonywanie samodzielnych ustaleń faktycznych na jej podstawie. W tym też zakresie przedmiotowa opinia została przez Sąd pominięta i nie stanowiła podstawy dokonania ustaleń stanu faktycznego.

Sąd nie podzielił natomiast powyższego zarzutu w zakresie, w jakim dotyczył kwalifikacji pracy odwołującej jako rodzaju pracy w warunkach szczególnych na gruncie przepisów obowiązujących w okresie zatrudnienia odwołującego oraz wypowiedzi biegłego co do tego jakiego rodzaju pracy nie były wykonywane w kanałach remontowych. Opinia w tych częściach stanowiła bowiem odzwierciedlenie wiedzy specjalistycznej biegłego, która została skonfrontowana z relacjami świadków i odwołującego, co należy uznać za w pełni dopuszczalne i celowe. Biegły wskazał na techniczne aspekty naprawy pojazdów gaśnicowych, wyjaśniając, że takich czynności jak rozpinanie gaśnic czy wymiana rolek gaśnic nie wykonuje się w kanale remontowym, gdyż dla ich prawidłowej realizacji konieczne jest wykonanie czynności od góry. W podobnym charakterze zdaniem Sądu należy traktować wypowiedź biegłego co do potencjalnej kwalifikacji pracy odwołującego w (...) przed 1975 r., którą wykonywał będąc pracownikiem młodocianym w celu przyuczenia się do zawodu, jako pracy w warunkach szczególnych (pracy w I kategorii zatrudnienia) wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W tych okolicznościach Sąd uznał zebrany materiał dowodowy za wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie było zasadne.

W niniejszej sprawie odwołujący domagał się przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Warunki przyznania tego świadczenia zostały określone w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 53 – dalej jako ustawa emerytalna.). Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 tej ustawy, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 25 lat dla mężczyzn).

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Praca w warunkach szczególnych to praca, w której pracownik w sposób znaczny jest narażony na niekorzystne dla zdrowia czynniki. Jako przykłady takiej pracy można wymienić: pracę w narażeniu na hałas przekraczający dozwolone normy, w zapyleniu, w oparach chemicznych, w wysokich temperaturach lub zmiennych warunkach atmosferycznych. Wymaga przy tym podkreślenia, że przy określaniu prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie ma żadnej swobody. Prace te ściśle i jasno określone są w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Na wykazach prac zawartych we wskazanym rozporządzeniu, nie kończą się jednak ograniczenia dotyczące uprawnień z tytułu wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Aby daną pracę uznać za wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, pracownik musi ją wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy (§ 2 ust. 1 ww. rozporządzenia). Dodatkowo, zgodnie z treścią powołanego rozporządzenia, aby mężczyzna mógł nabyć prawo do emerytury powinien:

- 1) posiadać 25-letni okres zatrudnienia, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia);
- 2) wykonywać pracę wymienioną w wykazie A (Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego), będącym załącznikiem do rozporządzenia;
- 3) osiągnąć wiek emerytalny wynoszący 60 lat (§ 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia) oraz
- 4) być zatrudnionym przez co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach (§ 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia).

W sprawie sporne było to, czy T. R. legitymuje się odpowiednim stażem pracy w warunkach szczególnych. W postępowaniu poprzedzającym wydanie skarżonej decyzji organ rentowy przeanalizował przedłożoną przez odwołującego dokumentację i na tej podstawie zaliczył odwołującemu na poczet stażu pracy w warunkach szczególnych okres pracy w Wojskowym (...) w R. w łącznym wymiarze 14 lat, 7 miesięcy i 1 dzień. Jednocześnie do stażu pracy tego rodzaju organ rentowy nie uwzględnił okresu zatrudnienia odwołującego w Przedsiębiorstwie (...) w W. od 1 września 1972 r. do 30 kwietnia 1984 r., wskazując, że odwołujący nie przedłożył za ten okres świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Odwołując się od skarżonej decyzji pełnomocnik T. R. wskazał, że w powyższym okresie odwołujący wykonywał pracę mechanika w kanałach remontowych kwalifikowaną jak praca, o której mowa w pkt 16 działu XIV wykazu A, a następnie jako kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony, co odpowiada pracy określonej w pkt 2, działu VIII wykazu A.

Wymaga zaznaczenia, że okresy pracy określone w ust. 1 § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do rozporządzenia lub w świadectwie pracy. Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze powinno być stwierdzone przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze lub w świadectwie pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1997 r., II UKN 417/97 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 r., II UKN 598/00). W orzecznictwie podkreśla się, że przy ustalaniu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym złożenie dowodu w postaci świadectwa pracy może być kwestionowane, co na podstawie art. 6 k.c. pociąga za sobą obarczenie ciężarem dowodu strony, która zaprzecza okolicznościom wynikającym ze świadectwa pracy. Należy bowiem ustalić, jakie prace ubezpieczony rzeczywiście wykonywał, bowiem ta okoliczność, nie zaś nazwa zajmowanego stanowiska, przesądza

o ewentualnym istnieniu przesłanek dla przyznania dochodzonego świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2004 r., II UK 337/03). Tym samym brak świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach

lub jego braki formalne nie świadczy o tym, że ubezpieczony faktycznie takiej pracy nie realizował. W postępowaniu przed sądem nie stosuje się bowiem ograniczeń dowodowych, jakie istnieją w postępowaniu administracyjnym przed organem rentowym. W orzecznictwie wielokrotnie wyrażano ugruntowany już pogląd, zgodnie z którym ze względu na powyższe okoliczność wykonywania pracy w szczególnych warunkach może być dowodzona wszelkimi środkami dowodowymi, przy czym sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organem rentowym. W postępowaniu przed sądem odwoławczym dopuszczalne jest więc dopuszczenie dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w sytuacji, gdy wnioskodawca nie jest w stanie wykazać tej okoliczności jedynie w oparciu o dokumenty (zob. uchwały Sądu Najwyższego z 10 marca 1984 r., III UZP 6/84; z 21 września 1984 r., III UZP 48/84; a także wyroki: Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 1999 r., II UKN 619; Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 14 grudnia 2004 r. III AUa 2474/03; Sądu Okręgowego w Tarnowie z 4 października 2013 r. IV U 1284/13).

Kierując się powyższym Sąd Okręgowy przeprowadził postępowanie dowodowe z zebranych w sprawie dokumentów, zeznań świadków, którzy pracowali z odwołującym w tym samym zakładzie pracy, a także z opinii biegłego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, który analizował okresy zatrudnienia odwołującego oraz charakter wykonywanej przez niego pracy pod kątem możliwości zaliczenia ich jako pracy w warunkach szczególnych. W wyniku tak przeprowadzonego postępowania Sąd zważył, że z całego okresu zatrudnienia T. R. w Przedsiębiorstwie (...) jedynie część tego okresu podlegała uwzględnieniu jako okres pracy w warunkach szczególnych.

W ocenie Sądu nie można zaliczyć jako okres pracy w warunkach szczególnych okresu pracy odwołującego od 1 października 1972 r. do 30 czerwca 1975 r. Z przedłożonych przez odwołującego dokumentów wynika, że wykonywana przez niego w tym okresie praca była realizowana w ramach nauki w szkole zawodowej – (...) Szkole Budowlanej dla Pracujących nr 3 Zjednoczenia Budownictwa. Okoliczność ta, mając na względzie datę urodzenia odwołującego (13 września 1957 r.), pozwala przyjąć, że w tym okresie praca odwołującego była realizowana w ramach praktyki zawodowej, sam zaś odwołujący co najmniej do 13 września 1975 r. był pracownikiem młodocianym. Znajduje to potwierdzenie w świadectwie pracy, w którym wskazano, że w powyższym okresie odwołujący był zatrudniony jako uczeń. Co prawda w materiale dowodowym brak informacji co do tego, czy odwołujący był zatrudniony na podstawie umowy o pracę zawieranej wówczas z pracownikiem młodocianym w celu przygotowania zawodowego, czy też wspomniane zatrudnienie stanowiło w rzeczywistości realizowanie przez odwołującego praktyk zawodowych równoległe do nauki w szkole zawodowej, jednakże ostatecznie okoliczności te nie miały znaczenia dla zaliczenia omawianego okresu do stażu pracy w warunkach szczególnych. Zgodnie z utrwalonym poglądem orzecznictwa, okres zatrudnienia pracownika młodocianego w celu przygotowania zawodowego może stanowić okres składkowy wliczany do ogólnego stażu pracy, nie podlega natomiast uwzględnieniu na poczet stażu pracy w warunkach szczególnych. Wynika to z faktu, że zgodnie z ówczesnie obowiązującymi przepisami prawa pracy pracownicy młodociani wykonujący pracę w ramach nauki zawodu, czy też przygotowania zawodowego poza wykonywaniem czynności praktycznych, związanych z przyuczeniem się do określonego zawodu, zobligowani byli do doksztalcania teoretycznego, którego czas był wliczany do czasu pracy młodocianego. Warunki pracy młodocianych przyuczających się do zawodu określały przepisy ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. z 1958 r. nr 45 poz. 226), przewidując m. in. wspomniany wyżej obowiązek doksztalcania się przez pracownika młodocianego, przy czym doksztalcanie należy rozumieć jak nic innego tylko zajęcia teoretyczne w szkole, jak również zaliczenie godzin pracy w wymiarze nie większym niż 18 godzin tygodniowo. Tym samym wykonywana przez nich praca – nawet jeśli podlegała kwalifikacji jako praca w warunkach szczególnych – nie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 24 kwietnia 2009 r., II UK 334/08; z dnia 20 stycznia 2011 r., II UK 169/10; z dnia 22 sierpnia 2012 r., I UK 130/12). Stąd też okres zatrudnienia odwołującego w (...) w W. od 1 października 1972 r. do 30 czerwca 1975 r. nie mógł zostać uwzględniony jako okres pracy w warunkach szczególnych z uwagi na posiadany przez odwołującego w tym czasie status ucznia i pracownika młodocianego.

Kolejny sporny okres zatrudnienia odwołującego – okres pracy na stanowisku mechanika urządzeń budowlanych od 1 sierpnia 1975 r. do 23 kwietnia 1978 r. – również nie został zaliczony przez Sąd jako praca w warunkach szczególnych. Z dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych wynika, że w tym czasie odwołujący miał wykonywać prace przy naprawie ciężkich maszyn budowlanych. Prace te – zgodnie z twierdzeniami odwołującego – miała odbywać się w kanałach remontowych. Ta zaś okoliczność pozwala na potencjalne zakwalifikowanie wykonywanej przez odwołującego pracy jako pracy określonej w poz. 16 działu XIV (prace różne) wykazu A, tj. odpowiadającej pracom wykonywanym w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych. Sąd miał jednak na względzie zeznania odwołującego, który wskazał, że zajmował się głównie naprawą pojazdów gąsienicowych, w szczególności spycharek marki S.. Wymienił przy tym czynności takie jak wymiana zwolnic, rozpinanie gąsienic czy wymiana rolek gąsienic, a więc związane z naprawą układu jezdnego pojazdów gąsienicowych. Tego rodzaju czynności, jak wskazał biegły sądowy, nie odbywały się natomiast w kanałach remontowych, gdyż ich wykonanie wymagało dostępu do gąsienic od góry, a nie z poziomu kanału. Wprawdzie z relacji odwołującego wynika również, że część czynności była przez niego faktycznie wykonywana w kanale remontowym, jednakże powyższa okoliczność zdaniem Sądu budzi wątpliwości co do możliwości uznania, że prace w kanałach były przez odwołującego realizowane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. To z kolei stoi na przeszkodzie zaliczeniu omawianego okresu pracy odwołującego na poczet stażu pracy w warunkach szczególnych.

W całego okresu zatrudnienia T. R. w Przedsiębiorstwie (...) w W. zdaniem Sądu jedynie późniejszy okres pracy odwołującego spełniał przesłanki zakwalifikowania jako okres wykonywania prac w warunkach szczególnych. Jak wynika z poczynionych w sprawie ustaleń, odwołujący odbywając zasadniczą służbę wojskową na przełomie kwietnia 1978 r. i kwietnia 1980 r. zdobył uprawnienia do kierowania samochodami ciężarowymi. Po powrocie z wojska odwołujący kontynuował zatrudnienie w (...) w W. w charakterze kierowcy. Przesłuchani w sprawie świadkowie zeznali, że odwołujący pracował jako kierowca samochodu ciężarowego, w tym samochodów pogotowia technicznego oraz samochodu-wywrotki.

Z dowodów wynika, że praca odwołującego polegała na przewożenia robotników do miejsc w których wystąpiły awarie oraz dowożenia ich na plac budowy, jak również na przewożeniu materiałów sypkich, takich jak asfalt, beton czy urobek spod koparki. Sąd dał również wiarę szczegółowym zeznaniom odwołującego w zakresie charakteru wykonywanej przez niego pracy, w tym też faktu, że pracując jako kierowca nie wykonywał żadnych innych czynności przekraczających wymiar czasu pracy. Praca ta, wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, odpowiadała rodzajowi prac określonym w pkt 2 działu VIII wykazu A.

Sąd nie podzielił przy tym stanowiska biegłego co do tego, że jedynie okres od 1 stycznia 1983 r. do 30 kwietnia 1984 r. należy kwalifikować jako okres pracy w warunkach szczególnych. Formułując to stanowisko biegły wskazał, że prace kierowców samochodów ciężarowych powyżej 3.5 t nie były zaliczane do I kategorii zatrudnienia zgodnie z wykazem prac tego rodzaju stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 4 maja 1979 r. w sprawie pierwszej kategorii zatrudnienia. Stanowisko to jest jednak błędne. Po pierwsze, w dziale VIII (transport) poz. 2 wspomnianego wyżej do I kategorii zatrudnienia zaliczono prace kierowców samochodów ciężarowych, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów. Po drugie, wprawdzie rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. weszło w życie z mocą od dnia 1 stycznia 1983 r. (w myśl jego § 21), jednakże zgodnie z § 19 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. przy ustalaniu okresów pracy w warunkach szczególnych uwzględnia się również okresy takiej pracy (służby), wykonywanej przed dniem wejścia w życie rozporządzenia. Oznacza to, że praca wykonywana przed wejściem w życie tego rozporządzenia – mimo dopiero późniejszego zakwalifikowania jej jako pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze – podlega uwzględnieniu jako okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Z powyższego wynika zatem, że zaliczeniu jako pracy w warunkach szczególnych podlega cały okres wykonywania przez odwołującego pracy kierowcy samochodu ciężarowego, a więc okres od 8 maja 1980 r. do 30 kwietnia 1984 r.

Mając na względzie powyższe Sąd zważył, że T. R. spełnia przesłanki do emerytury określone w art. 184 ustawy emerytalnej. Doliczenie do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu wykonywania przez odwołującego pracy kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3.5 t w Przedsiębiorstwie (...)

w W. od 8 maja 1980 r. o 30 kwietnia 1984 r. (3 lata, 11 miesięcy i 22 dni) do stażu pracy uwzględnionego przez organ rentowy (14 lat, 7 miesięcy i 1 dzień) prowadzi do wniosku, że odwołujący spełnia wymóg 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych, który uprawnia go do przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury. W konsekwencji powyższego, mając na względzie spełnienie przez odwołującą pozostałych przesłanek, należało stwierdzić, że wszystkie przesłanki konieczne do uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury określone w art. 184 w związku z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zostały przez odwołującego spełnione, a tym samym prawo do tego świadczenia odwołującemu przysługuje.

Z tych też względów Sąd uznał odwołanie T. R. od skarżonej decyzji za zasadne, wobec czego, zgodnie z pkt 1 wyroku i w oparciu o art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. dokonał jej stosownej zmiany i przyznał odwołującej prawo do emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej począwszy od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożono wniosek o emeryturę zgodnie z art. 129 ww. ustawy.

W pkt 2 wyroku Sąd na podstawie art. 98 § 1, 3 i 4 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800) zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz T. R. kwotę 180 zł tytuł zwrotu kosztów procesu – kosztów zastępstwa procesowego

Zarządzenie: odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć(...)